

NARODNI DNEVNIK

Neovisni politični list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.
URAVNISTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.
TELEFON ŠTEV. 2852.Izhaja vsak dan opoldne, izvzemši nedelje in
praznike.Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti:
Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Čudna hipnoza.

... Dr. Korošec sploh ne pozna razmer v celi državi in mu manjka za ta resor tudi strokovna sposobnost, ker je samo teolog. (Marinkovičev demokratec o dr. Korošcu v »Slov. Narod« dne 15. t. m.).

S temi besedami je »pozdravil« ne dr. Marinkovičev, ampak Pribičevićev demokrat iz Slovenije za slovensko SDS pretužno in naravnost obupno vest, da utegne dr. Korošec postati minister za notranje zadeve. Da zgoraj omenjenih besed ni izrekel dr. Marinkovičev demokrat, ampak čisto navaden pristaša SDS iz Slovenije, pa sklepamo iz tona, ki veje iz omenjene izjave in ki je tipično slovenskega značaja.

V Srbiji in v samem Beogradu namreč se ne poznajo liste ogabne nadutosti in ošabnosti, s katero gleda v celi državi samo slovenski esdeesar na svoje politične nasprotnike, ker v Srbiji se še toliko demokratični ljudje, da jim noben socialni stalež in nobena politična stranka ne velja za »nobe« ali za »manj nobe«, ampak smatrajo vse stanove in vse stranke brez razlike za enakopravne in za enakovredne.

V Sloveniji pa stoji ta stvar drugače. Pri nas velja za »nobe« - stranko samo SDS. To naziranje ima svoje zgodovinsko ozadje, in sicer iz dobe našega narodnega preporoda, ko si je pripričeli nekdanji »narodnjaki« (na drugi strani pa zopet nemški) štel v veliko čast, če je smel na račun svojega »narodnjaštva« sedeti pri isti mizi z gospodi doktorji in jim prepevati narodne pesmi. To razmerje se še do danes ni izpremenilo, in zato si štejejo pripričeli ljudje z dežele, ki jih je obrt ali trgovina zanesla v mesto, še dandanes v posebno odlikovanje, če smejo sedeti za isto mizo skupaj s pravimi ali nepravimi nasledniki nekdanjih narodnjakov, t. j. z našimi esdeesarji. Je že človeška narava taka, da se rada baha in da se ljudje brez akademskih naslovov in časti le preradi čutijo visoko počaščene, če smejo delati štafažo »nobe« gospodi.

Avtoriteta takozvanega »višjega« družabnega staleža, ki je bila zlasti v fevdalni Avstriji silno razvita je delovala na takozvane »nižje« sloje naravnost sugestivno in vera in prepričanje, da so »rihtne« gospodje ali pa oni od »becirka« ali pa odvetniki itd. vse nekaj višjega, je ostala do danes med prostim ljudstvom v Sloveniji globoko vkoreninjena. Če ljudje tako visokega gospoda le vidijo, so kar hipnotizirani in izgube ob navzočnosti take gospode kar nevede in nehotе ves svoj ponos in vso svojo samozavest.

To nesrečno slovensko ponižnost so znali neki vodilni politiki med nami jako spretno izrabiti v svojo korist in za podvig svoje avtoritete. Namesto da bi vzbujali v ljudstvu in v nepučeni masi ponos in samozavest, ki ga je Avstrija s svojo fevdalnostjo že skoraj zatrla, so znali z vsemi sredstvi ljudsko vero v avtoriteto »pravokov« ne samo vzdržavati, ampak jo še povečati. Najbolj enostavno sredstvo je bil apel na modo z besedami, »da je »nobe« samo to in to, vse drugo pa je manj vredno.« In ker je malo ali nič izobražen svet komandi usode najbolj dostopen, je ta beseda res zalegla tako, da se danes vse, kar hoče »biti« »nobe« brez posebne pameti in še manj znanja, samo predrzen moraš biti, kolikor mogoče predrzen in kričav, pa pojde. To dokazujejo nešteti zgledi.

Jasno je, da imajo današnji politični voditelji SDS ves interes na tem, da to modo kolikor mogoče dolgo vzdrže. Dokler bo trajala ta moda, je zagotovljena tudi njihova politična veljavnost in politična avtoriteta. Najlažje pa se da vzdržati vsaka moda z baharjijo in z nadutostjo. Le bahaško pošlavi samoga sebe na visoki oder in videl boš, kako bodo puhoglavci takoj začeli padati na kolena pred teboj. Ni treba imeti ne posebne pameti in še manj znanja, samo predrzen moraš biti, kolikor mogoče predrzen in kričav, pa pojde. To dokazujejo nešteti zgledi.

Hudo pa bo, če se bo začela ta hipnoza med ljudmi enkrat trgati. Zadošči bo, če se bo našel le eden, ki bo dovolj glasno zakričal: »Kdo pa so ti voditelji SDS pravzaprav? Kaj pa so? Odkod pa so? Čegavi pa so? Evo vam: eden je odvetnik, vsaj vpisan je v odvetniško listo — kaj pa je to? Ali je to kaj posebnega? Manjka se odvetnikov! In drugi, kaj pa je ta? Časnikar je, kakoršnih je na svetu na tisoče, ne na stotisoče! In kdo in kaj je tretji in četrti? Čisto navadni ljudje so to, in na vse zadnje še pray malo prevdarni politiki, kajti če bi bili kaj dalekovidni, ne bi danes visoko v nebo povzdigovali vsega, kar se komaj pred 7 leti preklinjali na dno pekla! Pred 7 leti je Pribičević Radića zaprl — danes leži pred njim ponižno na kolenu! Pred 7 leti so kovali gospodje centralizem v sedma nebesa, danes pa pojejo slavo — avtonomiji! Pred 7 leti je bil Beograd za te gospode najvišje nebo, danes pa pravijo, da nas hočejo rešiti iz tega pekla!

Danes bo sestavljena nova vlada.

SPORAZUM MED VUKIČEVIČEM IN DAVIDOVIČEM DOSEŽEN.

Beograd, 17. februarja. Včeraj popoldne se je politična situacija pričela razvijati v precej hitrem tempu.

V demokratskem klubu je konferiral Ljuba Davidović s svojimi prijatelji. To je bilo nadaljevanje konferenc, ki so se vršile v stanovanju Ljube Davidovića. Razpravljalo se je o predlogu, ki ga je stavil Velja Vukičević, da pride za ministra notranjih del dr. Korošec. Kakor se je v demokratskih vrstah zahtevalo, se je skušal Davidović glede na celo situacijo poprej z Vukičevićem sporazumeti o ostalih pogojih, ki jih je Davidović predložil. Ako bi se v vseh teh vprašanih dosegel sporazum, potem bi ne bila oseba ministra notranjih del nobena ovira.

Seja demokratskega in radikalnega kluba bi se naj bila vršila včeraj ob 9. popoldne. Politični krogi so z napetostjo pričakovali odrejeno sejo demokratskega kluba, na kateri naj bi se to vprašanje razčistilo. Toda v tem času do seje ni prišlo, ker je imel Ljuba Davidović ob 5. sestanek s Pribičevićem. Glede razvoja cele situacije še Davidović vedno ni opustil svoje ideje, da vstopijo v vlado predstavniki seljaško-demokratske koalicije. Kakor se trdi, je vplival Davidović na Pribičevića, da tudi ta s svoje strani popusti in da sprejme osebo Vukičevića kot šefa te razširjene koalicijske vlade.

V zvezi s tem prizadevanjem Ljube Davidovića, se pričakuje prihod Stjepana Radića za danes dopoldne, da bi se to vprašanje lahko rešilo. Sestanek med Pribičevićem in Davidovićem je trajal do 5. in pol. Po tem sestanku je Pribičević izjavil novinarjem: Davidović mi je stavil vprašanje, ali bi mogel pristati na to, da bi vstopil ob enem z njim v vlado Velje Vukičevića. Odgovoril sem mu, da je seljaško-demokratska koalicija že večkrat na usta Stjepana Radića in na moja naglasila izjavo, da se seljaško-demokratska koalicija ne bi mogla udeležiti nobene vlade, katerih bi bil na čelu Vukičević.

Takoj po sestanku med Davidovićem in Pribičevićem je prišlo do sestanka med Vukičevićem in Davidovićem. Ta sestanek je trajal do 6. Na vsa vprašanja novinarjev po tem sestanku ni hotel Davidović nič odgovoriti. Rekel je samo toliko, da še ni vse gotovo in da sedaj pojde v klub in da naj se novinarji obrnejo na Veljo Vukičevića.

Po sestanku je bil Vukičević prav dobro razpoložen in je izjavil novinarjem: **Mislím, da bomo imeli jutri zvečer vlado.** Novinarji so ga vprašali, ali morda že sinoči. Vukičević je nato dejal: Mislím, da se bo jutri vse zgodilo. Vukičević je po kratki konferenci, ki jo je imel v predsedništvu radikalnega kluba, odšel v klub, kjer so bili vsi poslanci zbrani. Sporočil je poslancem, da je **sporazum med njim in Davidovićem v glavnem že dosežen in se nadeja, da bo dosežen tudi v podrobnostih.** Poslance prosi, da ostanejo zbrani, da jih bo mogel obvestiti o razvoju situacije.

In ne bo dolgo trajalo, ko se bo tudi tista modna masa, ki danes še slavo poje svojim političnim komandantom, toliko osvestila, da se bo vprašala: »Kakšni generali pa so to, ki kar naenkrat kapitulirajo in pljujejo na vse, kar so preje oznanjali? Ali so to še kakšni generali? General, ki hoče ostati general, mora zmagati! Kdor pa pada pred svojim nasprotnikom na kolena, je navaden kapitulant in premaganec, ki naj gleda, da čimprej izgine z javne pozornice!

To je treba ljudem povedati na ves glas in medne hipnoze bo konec, ž njo vred pa bo konec tudi politične gloriole današnjih na celi črti premaganih političnih generalov SDS!

Davidović je odšel v predsedništvo demokratskega kluba in imel konferenco s svojimi prijatelji. Na tej konferenci je bil tudi minister Aca Mijović. Davidović je poročal svojim prijateljem o poteku razgovora, ki ga je imel z Vukičevićem. Nato je odšel v demokratski klub, kjer so ga pričakovali narodni poslanci. Vršila se je kratka seja, na kateri je Davidović dejal, da se s te in one strani pokazuje dobra volja, da se pride do sporazuma, pa upa, da se bodo v teku današnjega dne dogodki v tem pravcu dalje razvijali.

Dokler sta trajali seji radikalnega in demokratskega kluba, se je vršila seja seljaško-demokratske koalicije pod predsedstvom Svetozarja Pribičevića, ki je referiral o situaciji in o svojem razgovoru s šefi skupin. Seljaško-demokratska koalicija je sprejela Pribičevićovo stališče, ki je izraženo v izjavi, katerega je bila takoj izdana. Pred tem je odšel Pribičević v predsedništvo demokratskega kluba, kjer ga je pričakoval Davidović. Medpotoma so ga novinarji vprašali, ali gre morda na dvor. Odgovoril je, da ne. Na vprašanje, da so čuli, da je do bil tak poziv, je dejal, da mu to še ni znano. Kot je prišel Pribičević v demokratski klub, je imel Davidović konferenco z Vojo Veljkovićem in nekaterimi drugimi svojimi prijatelji.

Po vseh razgovorih je odšel Vukičević včeraj popoldne na dvor, da obvesti kralja o momentani situaciji.

Ob 7. in pol je poklical Davidović v predsedništvo demokratskega kluba Pribičevića in mu ponudil, da pojde seljaško-demokratska koalicija v vlado, ki bi jo sestavljali radikali, muslimani, demokrati, SLS in SDkoalicija. Davidović je rekel, da je v razgovoru z Vukičevićem vedno stavil ta pogoj in je Vukičević končno načelno pristal na ta predlog. Zato je pozval Davidović Pribičevića, da pojde v vlado. Pribičević pa je to zopet odklonil in izjavil: Kadar so na dnevnem redu tako važni problemi in interesi države in ako se zahteva njegovo sodelovanje in je torej potreben, potem se ne more gledati na osebe. Šel bi v tako vlado, kakor je, samo ne z Vukičevićem, ampak s kakim drugim radikalnim pravokom na čelu. Ta odgovor Pribičevićev se mora smatrati kot definitiven.

Vladni krogi trde, da bo danes dosežen končni sporazum in da bo Davidović vstopil v vlado. Ako ne pristane na to, potem se bo vlada sestavila brez Pribičevića. Marinkovičevi pristaši smatrajo, da je bil Davidović popolnoma lojalen, da je s svojim odgovorom Pribičević dobil proste roke in da lahko vstopi v vlado. Zdi se, da radikalni klub ni voljan sprejeti Pribičevićeve zahteve, da se delegira kaka druga oseba. Radikali pravijo, da ne bodo dopustili, da bi jim kdorkoli, najmanj pa Pribičević diktiral, koga naj oni iz svoje sredine delegirajo za šefa vlade.

Vladni krogi verujejo, da bo danes popoldne sestavljena vlada, ker je v glavnem že dosežen sporazum med Davidovićem in Vukičevićem. Kot nov kandidat za ministra notranjih del prihaja v najresnejšo kombinacijo Kosta Timotijević. Dr. Korošec bi prevzel resor samo v slučaju, ako bi vstopila v vlado SDkoalicija.

Beograd, 17. februarja. Po sestanku Davidovića s Pribičevićem je ta na vprašanje, kako je z vprašanjem vstopa SDkoalicije v vlado, odgovoril: Davidović je insistiral na tem, da gremo v vlado.

Likvidacija „Edinstva“.

Po doseženem sporazumu zastopnikov UJU in Edinstva na upravni seji 16. februarja t. l. je »Edinstvo« likvidiralo. List »Edinstvo« je prenehalo izhajati.

S tem je uspešno zaključen boj za depolitizacijo učiteljske stanovske organizacije. K temu uspehu učitelstvu iskreno častitamo.

STJEPAN RADIĆ BO DANES POKLICAN V AVDIENCO.

Beograd, 17. februarja. Včeraj se je v političnih krogih poudarjala možnost, da bo Stjepan Radić danes takoj po svojem prihodu v Beograd poklican v avdienco pri kralju.

MARINKOVIČEVO ZDRAVJE SE ZBOLJŠALO.

Beograd, 17. februarja. Po avdienci na dvoru se je Vukičević odpeljal v stanovanje dr. Voje Marinkovića in se mudil pri njem od 7. in pol do 8. ure. Ko je prišel od Marinkovića, so ga novinarji vprašali: »Kako se počuti Marinković?« Vukičević: Počuti se sedaj mnogo boljše. »Bo Marinković vstopil v vlado?« Na to vprašanje Vukičević ni odgovoril, temveč je odšel v predsedništvo vlade, kjer sta ga pričakovala dr. Korošec in dr. Hrasnica. Vukičević pa je informiral o razgovorih, ki jih je imel z Davidovićem in o sporazumu, ki je kolikor toliko že dosežen.

RAZSODBA V KOMUNISTIČNEM PROCESU.

Beograd, 17. februarja. Včeraj je bila razglašena razsodba v komunističnem procesu. Po členu 2. zakona o zaščiti države jih je kaznovanih na 5 let pet, na 6 mesecev devet, na tri mesece 4. V kazen se jim šteje preiskovalni zapor. Zato so bili na tri mesece kaznovani komunisti takoj spuščeni na svobodo.

DR. BENEŠEVE IZJAVE.

Praga, 17. februarja. V zunanjem odboru parlamenta je včeraj dr. Beneš v svojem ekspezeju najodločnejše zavrnil trditve bivšega vojnega ministra Stříbrny-a, da on pripravlja aktrao. Resnica je, da je Stříbrny pristaša izrednih in protizakonitih akcij. Enako neresnična je izjava bivšega generala Gajde, da je on pripravljaj udar proti državi. Glede odnošajev z Vatikanom je dr. Beneš poudarjal, da je vedno zastopal mnenje, da se more izvesti ločitev države od cerkve samo v mirni obliki in sporazumno z Vatikanom.

GRŠKO-KITAJSKA POGODBA.

Atene, 17. februarja. Grška vlada je pooblastila svojega poslanika v Parizu, da začne pogajanja s kitajskim poslanštvom v Parizu zaradi sklenitve grško-kitajske prijateljske pogodbe. V tej pogodbi naj bi se dala vzajemna jamstva za premoženje in življenje podanikov.

BERLINSKI TURNIR.

Berlin, 17. februarja. V včerajšnjem kolu je Schlage izgubil proti Brinckmannu, Ahnes je premagal Koča, Leonhardt Steinerja, Johnez Sämischja in Bogoljubov Helinga. Partiji Stoltz—Tartakower in Niemcovič—Reti sta se končali remis. Stanje je sedaj takole: Niemcovič 6 (1), Bogoljubov, Jahnez 6, Ahnes, Reti 5½, Helling, Tartakower 5, Sämisch 4½, Steiner 4, Stoltz 3, Koch, Leonhardt 2½, Schlage 2.

Lord Asquith and Oxford

London, 15. febr. Danes jutraj je umrl lord Asquith.
Zadnji veliki liberal, zadnji veliki državnik velike viktorske dobe je umrl s pokojnim dolgoletnim angleškim premierom. Tako pišejo vsi veliki listi, po vsej pravici pa bi tudi morali napisati, da je z njim umrl največji nasprotnik vsake demagogije in eden najbolj otmernih politikov, kar jih je poznal svet.

Za nobeno ceno se ni Asquith nikdar ponižal do prazne obljube in nikdar ni iskal cenih efektov, temveč govoril je le to, kar je bilo res, pa če je to bilo popularno ali ne. Prve velike socialne zakone je poklonil pred gleškimi delavcem Asquith, zagovarjal pred sodiščem s krasno zgovornostjo njih voditelje, a vendar ni nikdar vžival v delavskih krogih posebnih simpatij, ker je smatral za ponižanje, če bi jih iskal.

Bil je pravi tip plemenitega meščanskega politika, ki se zaveda svoje vrednosti in ki že zato ne more biti demagog.

Popolno nasprotje Asquitha je bil njegov tekmeč v liberalni stranki Lloyd George, ki je upal in ki še upa, da bo z uslužljivostjo demagogiji zadržal nazadovanje liberalne stranke. Toda vsaka doba ima svojo stranko in imperialistična ter meščanska Angleška je imela liberalno, na katere mesto stopa sedaj delavska stranka.

Da pa je še vedno spomin na slavno dobo liberalne stranke živ, je zasluga lorda Asquitha, po Gladstonu njenega največjega moža in največjega nasprotnika demagogije.

Asquith je bil rojen dne 12. septembra 1852 v malem mestecu Morley, kot sin malega posestnika. Njegov stric mu je omogočil studij v Londonu, nakar je dobil štipendijo v Oxfordu, kjer je na slavem Balliol-College-u dobil prvovrstno izobrazbo. S 25. l. se je oženil in živel v začetku zelo borno, ker ni hotel sprejeti drugih, ko samo velikih procesov. Skoraj je zaslovel advokat in vstopil v politično življenje. Vsled svojih sposobnosti je vzbudil pozornost Gladstona in s 34. letom prišel v parlament, ko je zaporedoma odklonil 17 ponujanih kandidatur. Po padcu Salisburija je postal l. 1882. notranji mi-

nister v Gladstonovem kabinetu ter zlasti mnogo storil na socialnem polju. Zboljšal je tudi usodo kazencev. Po smrti svoje prve žene se je kmalu nato drugič poročil z bogato in pametno pisateljico mis Tennent. L. 1906 je postal zakladni minister, l. 1908 pa ministrski predsednik in ostal na tem mestu do decembra l. 1916.

Kot minister je izvedel Homerule za Irsko, kljub silovitemu odporu nacionalcev in konservativcev, ločitev cerkve od države in zlo-mil premoč gornje zbornice. L. 1911 je bila uničena veto-pravica lordov. V nasprotju z večino angleških politikov je bil odločen nasprotnik ženske volivne pravice.

Asquithov vpliv je bil tudi merodajen, da je Anglija vstopila v vojno. Predvsem je k temu pripomogla njegova žena, ki je bila vedno za senzacionalne dogodke. L. 1915 pa mu je podelil angleški kralj dedno plemstvo.

Velik mož, odlični značaj je bil Asquith in zato bo ostal spomin nanj v angleškem narodu vedno živ.

Politične vesti.

= **Vladna kriza.** Danes je deseti dan, odkar imamo vladno krizo. Ves njen potek dokazuje, da se je postopalo popolnoma parlamentarne, da se pride do njene rešitve. Rešitev krize je odvisna edino le od parlamentarnih klubov in danes so bile prav vse možnosti, ki jih je odkrivala koncentracijska vlada. Če kljub temu ni prišlo do rešitve vladne krize, potem zadeva krivda samo parlamentarne klube in naše stranke. Zlasti pa takozvano seljačko in združeno demokracijo, ki je pokazala samo velik apetit in mesto čisto določene programa nudila le prazne fraze. Če parlamentarni klubi ne bodo znali rešiti vladne krize, potem se seveda ni čuditi, če bo prešla situacija na izvenparlamentarne kroge, ker eno rešitev končno moramo dobiti. — Značilno za naše razmere je, da se je vse nasprotje na vse zadnje reduciralo na vprašanje: kdo bo notranji minister. Iz tega se vidi najjasneje, da gre slavni »demokraciji« samo za oblast. Važnejše od osebe so pač norme, mesto pa, da bi združena demokracija nastopila v tem oziru s programom, ji gredo po glavi le veliki župani in notranji minister. Toda sistem je glavno, ne pa osebe.

= **Volivni boj na Poljskem.** Volivna borba postaja na Poljskem vedno bolj ogorčena. Padle so tudi že prve žrtve in sicer je bil neki meščanski volivec pretepen do smrti, neki komunist pa je bil ubit. Vladne stranke delujejo z vsemi sredstvi, policijskimi in tudi najbolj modernimi. Cela vrsta socialističnih in opozicijskih agitatorjev sedi v ječi in čaka na sodno obsodbo vsled protidržavnih govorov. Shode opozicije ovira policija na vse načine in svoboda govora je ome-

jena do skrajnosti. Na drugi strani pa razvijajo vladne stranke največjo agitacijo. Z lepaki in letaki je dežela naravnost preplavljena, ves ne strogo opozicijski tisk je v službi vlade. Silno pa deluje za vlado tudi radio. Govore ministrov o uspehih Pilsudskijeve vlade razširja radio. Po vaseh vrše vladni agitatorji agitacijo z radijem. Postavijo sredi vasi velik megafon in najprej se zaslišijo veseli legionarske poskočnice. Ko se vaščani zberejo, pa slišijo iz megafona samo agitacijo za vladne stranke. Ta način agitacije ima še to prednost, da ne tvega govornik nobenega napada in da poslušajo kmetje govor brez medklicov. — Silno vlogo igra v volivnem boju tudi cerkveno geslo. Po prvi vse stranke zagotavljajo, da so na verski podlagi. Zlasti ogorčen boj pa se vodi med desničarskim in vladnim blokom. Kršč. demokraciji in piastovci, ki tvorijo desničarski blok uživajo simpatije nekaterih škofov, toda vse višje plemstvo in nadškof - kardinal je za vlado. V listih izjavlja knez Radzivil, da je tudi papež za Pilsudskega. V nekaterih krajih so že plačale mašo za zmago vlade. Na dan maše so vse prejele obhajilo. — Boj se torej vodi z vsemi sredstvi in danes je še čisto negotovo, kdo bo zmagal. Pri prejšnjih volitvah je bil desničarski blok najmočnejši in je dobil v prvem in drugem skrutinju 168 mandatov. Kmečka stranka »Wyzwolenie« jih je dobila 49, piastovci pa 70. Od tedaj pa je minilo že pet let in razmere so se temeljito spremenile. Velik del desničarjev je prestopil v vladni tabor, piastovci so razbiti in vladna skupina se je močno okrepila, ker so se vsi veleposestniki in plemiči izrekli za njo, svoje najzvestejše pristaše pa ima

v dobrovoljeih, bivših vojakih ter v javnih nameščencih. Močno upliva tudi osebnost Pilsudskega, čegar velike zasluge za Poljsko so nesporne in ki je znan kot kremenit poštnjak. Tudi ima Pilsudskijeva vlada velike uspehe. In da ni Pilsudski z državnim udarom zagrabil državno krmilo v svoje roke, še danes ne bi prišlo do konsolidacije poljskih razmer.

= **Razpad nemške vladne koalicije.** Razpust parlamenta 31. marca. Po posvetovanjih med vlado in strankami je nastala situacija: Šolski zakon je čisto propadel in je izključen vsak sporazum. Vladna koalicija je razpadla in med strankami je dosežen samo ta sporazum, da sprejme sedanji parlament še proračun in pa one zakonske načrte, ki jih je omenil v svojem pismu predsednik Hindenburg. Proračunska debata bo čim najbolj skraćena in uvedene bodo tudi nočne seje, da bo proračun sprejet. Najbolj so se upirali razpustu parlamenta nemški nacionalci, ki bi radi še zadovoljili svoje podeželske volivce z raznimi kmetijskimi zakoni. Da pa ne bodo mogli nemški nacionalci izigrati druge stranke, je bilo sklenjeno, da mora biti parlament razpuščen najkasneje do 31. marca, volitve pa se bodo vršile prvo nedeljo maja meseca.

= **Razorožitvena debata v angleški gornji zbornici.** V gornji zbornici je utemeljeval lord Cecil resolucijo, ki pozivlja vlado, da vodi uspešno razorožitveno politiko in da po sporazumu z dominioni podpiše fakultativno klavzulo haškega razzodišča. Samo troje sredstev je za rešitev političnega konflikta: 1. vojna, ki jo splošno vsi obojajo, 2. umetno odlašanje rešitve, postopanje, ki je privedlo do svetovne vojne in ki sedaj tako nevarno postruje obojaj med Italijo in Jugoslavijo ter med Poljsko in Litvo, ter 3. redno razzodiščno postopanje. Za ta tretji način bosta Francija in Nemčija skoraj dala svetu vzoren primer, ker sta z Locarnsko pogodbo podvrgele vse sporne točke razzodišča. — Lordu Cecilu je ugovarjal v imenu vlade lord Cusendum, ki je naglašal, da angleška vlada ravno tako resno dela za razoroževanje kot lord Cecil. Ta je izrablja angleško Ligo za Zvezo narodov, da propagira svoje posebno mnenje glede razorožitve.

Prosveta.

ODGOVOR UPRAVE.

Svoje dni smo vprašali upravo ljubljanskega gledališča, če je res, da je bila g. Betetto odpovedana pogodba.

Na to naše vprašanje nam je odgovorila uprava ljubljanskega gledališča s posebnim dopisom, s katerim naše vprašanje v polnem obsegu potrjuje. S 30. januarjem je uprava odpovedala g. Betetto službeni dogovor ter ga obenem zaprosila, da obnovi z njo pogodbo, ki bi bila »sprejemljiva za obe strani«.

V svojem dopisu objavlja uprava tudi besedilo vseh sklenjenih pogodb med njo in g. Betettom.

Da varujemo svoje objektivno stališče, smo hoteli objaviti vse pismo uprave. Za pa tega nismo mogli storiti, ker smo mnenja, da je mogoče tako delikatne stvari objavljati le z izrecnim dovoljenjem vseh prizadelih oseb. Mislimo tudi, da našemu gledališču ne more biti v korist, če se po listih pričinja javna diskusija, koliko sme imeti kak član gledališča plače. Če bi se taka debata začela, potem pač ne bi preostalo za ljudi z okusom nič drugega, ko da se lepo umaknejo in da si poiščejo mesto, kjer se morejo posvetiti svojemu delu, ne da bi morali javno zagovarjati svoj honorar. Nekaj čuta za take delikatne stvari je vendar treba imeti.

Vestno pa smo prečitali vse pismo in vse podatke uprave in reči moramo, da nas odgovor uprave ni zadovoljil. Na znižanje svoje nevisoke plače je g. Betetto enkrat že pristal, da pa ne more pristati na to, da bi se to zniževanje ponavljalo vsako leto, je jasno. To pa je nad vse verjetno, ker je presneto malo upanja, da bi se prihodnje leto razmere zboljšale.

Sicer pa je to le postransko vprašanje. Glavno vprašanje je: kako si predstavlja uprava opero brez g. Betetta? Ali v more-

biti le za primerno tako dobrega peveca in igralca, ki ne bi bil dražji ko g. Betetto? Ali naj navedemo že vse slabe izkušnje, ki smo jih imeli. Kdaj pa smo doživeli še kako dobro?

Boli nas, da moramo vse to napisati ob petindvajsetletnici g. Betetta. Ali naj postane iz zasluženega jubileja — odhodnica?

Mnenja smo, da zna slovenski narod drugače častiti svoje može in da bodo vsi oni ti-soši, katerim je dal g. Betetto toliko lepih užitkov, poskrbeli, da nam ostane g. Betetto ohranjen.

»NEDELJSKI ODDIH«.

Ljubljana nima kabareta, ne music-hala, pa tudi cirkusi se na svojih turnejah ne ustavljajo redno v slovenski prestolici. Zabava brez umetniške note, kakršno si po dobri večerji zaželia bodri meščan, torej nima specializiranih hramov. Posebno v zadnji seziji dobiva vse več zavetja v Narodnem gledališču, ki postaja po svojem repertoarju vse širša javna institucija in bo, ob nadaljevanju takega napredka, moralo prepustiti umetniško specializacijo kakemu idealnemu diletantskemu odru, ki ne prejema subvencij za gojitev umetnosti.

Pred časom smo videli »Boljšega gospoda« sedaj sta nam predpust in želja po polni blagajni prinesla amerikalno burlesko Noela Cowarda »Nedeljski oddih« v slabem prevodu. (»Stvar je imela v tujini uspeh« — prav kakor svj čas »Mlinar in njegova hči«). G. profesor Sest jo je s priznanjem vredno odkritičnostjo izklical v »Gledališkem listu« in obetal obilo smeha. Stvar pa je taka, da je burka napisana za zelo banalne instinkte, da izbira bedasta sredstva, da torej resnične veselosti na ta način ne more zbuditi. Njena »duhovitost« uprav udarja v nos. In naši igralci so se hitro akomodirali ter podali — v celoti — še manj, kot izdelek dovoljuje.

O delu nisem napisal v bistvu nič takega, česar bi »Gledališki list« že naprej ne bil priznal sam. Dospeli smo torej do točke, ko je padel s težavo vzdrževani plašč umetniške institucije raz naše gledališče in to velja povedati. Zato, ker bodo morda vendar kdaj iskali krivce za propad naše drame. To pot so se sami razgallili. M.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Petek, 17. februarja: Zaprtó.
Sobota, 18. februarja ob 16. uri popoldne: »Sneulčica in skratje«. Otroška predstava pri znižanih cenah. — Izven.
Nedelja, 19. februarja ob 15. uri popoldne: »Pepelka«. Mladinska predstava. — Izven.
Nedelja, 19. februarja ob 20. uri zvečer: »Nedeljski oddih«. — Izven.

Opera.

Petek, 17. februarja: »Zmagovalka oceana«, opereta. — Red C.
Sobota, 18. februarja: »Marta«, premijera. Proslava 25-letnice Julija Betetta. — Premierski abonma.
Nedelja, 19. februarja ob 15. uri popoldne: »Bajadera«, opereta. Ljudska predstava bri znižanih cenah. — Izven.

Kratke vesti.

Nemški zunanji minister Stresemann se setane ta teden v San Remo z romunskim zun. ministrom Titulescom.

Za papeževo nuneija v Pragi je imenovan msgr Ciriacci, prejšnji nuncij Marmaggi pa odide v Varšavo.

Večina delegatov panameriške konferen-ce se je izjavila za zaključitev konference, ker so se pojavila neresljiva nesoglasja.

Italija predlaga U. S. A. sklenitev razzodiščne pogodbe.

Pred velikimi boji na Kitajskem. Vodja južne armade je zbral 300.000 mož in hoče z njimi pričeti energično ofenzivo proti Čang-colinu.

Coolidge vstraja na ameriškem pomorske oboroževanju in pravi, da morajo U. S. A. izgraditi najmanj 25 novih križark.

Ivan Hribar:

MOJI SPOMINI.

Od 1853. do 1910. leta.

31./I. 1912.

7. »Narodna tiskarna«.

Ker sem vse tiskovine dajal tiskati »Narodni tiskarni«, bil sem z njenim upraviteljstvom v neprestani dotiki. Vsled prijateljstva z urednikom Josipom Jurčičem sem bil pa v zvezi tudi z listom »Slovenski Narod«. Dr. Valentin Zarnik, ki je bil tista leta predsednik »Narodne tiskarne«, naprosil me je, naj bi

DR. VALETIN ZARNIK.

34 si kupil par delnic, češ, da bi me potem rad videl v upravnem svetu »Narodne tiskarne«. Ustregel sem tej želji in bil sem res izbran v upravni svet, kateri me je kmalu nato izvolil za podpredsednika.

Upravni svet »Narodne tiskarne« je že davno vedel, da njeno gospodarstvo ni dobro, a vzroka, kje tiče neuspehi, ni mogel najti. Ta vzrok našel se je, ko je upravni svet naprosil mene in upravnega svetnika Antona Kneza, da gospodarstvo kontrolujeva, ter naju tudi pooblastil, da sprejemava denarne pošiljatve, ki so dohajale za »Narodno tiskarno«. Posledica izkušenj, ki so se pri tem pridobile, je bila, da se je upravitelju odpovedala služba. Tedaj pa so zanj nastopili vsi stavci »Narodne tiskarne« ter so napovedali stavko. »Slovenski Narod« bil je v nevarnosti, da preneha izhajati. Dr. Zarnik in nekateri upravni svetniki ustrašili so se tega in so hoteli že popustiti ter upravitelja še nadalje pridržati v službi. Odločno sem se temu uprl, ker sem dobro vedel, da bi bila remedium v gospodarstvu v tem slučaju nemogoča. Tudi sem naglašal, da upravni svet vendar ne sme dovoliti stavcem, da zagospodarijo nad njim. Pod težo teh argumentov je upravni svet sklenil, da — če ne bo drugače — preneha za nekaj dni izdajati list, da se pa nikakor ne uda zahtevam stavcev. Tu se je pojavil pri meni — kakor deus ex machina — »Katoliške tiskarne« stavec Dragotin Hribar s ponudbo, da, ako je upravnemu odboru všeč, vstopi on v »Narodno tiskarno« ter prevzame poroštvo, da »Slovenskemu Narodu« ne bo potreba prenehati. Pogum mladega stavca mi je ugajal; zato sem izpovedal pri upravnem svetu, da se je takoj sprejel za začasnega upravitelja tiskarne. Komaj se je to zgodilo, izjavili so tudi stavci, da odstopijo od svojih zahtev

ter da bodo služili ravno tako, kakor doslej dalje. Dragotin Hribar je bil kasneje imenovan za stalnega upravitelja »Narodne tiskarne« in pokazalo se je takoj, v čem je prejšnje gospodarstvo bilo nedostatno. Dohodki pri listu in iz razprodaje knjig, ki jih je »Narodna tiskarna« imela v založbi, rastli so od meseca do meseca. Novi upravitelj upeljal je red v tiskarni, katera je od tistega časa začela lepo prospovati. Kasnejši nadzornik, član upravnega sveta Josip Lavrenčič, našel je že po Dragotinu Hribarju urejeno gospodarstvo; vendar pa Dragotin Hribar — kakor je to že sploh na svetu navada — za svoje delo v »Narodni tiskarni« in za zasluge, ki si jih je pridobil za redno gospodarstvo tega zavoda, ni žel nikake zahvale.

DRAGOTIN HRIBAR.

župnik v Šurdu, ki se je s tem izpremenil v središče slovenske evangeličanske kulture in literature, dasiravno je ležal izven kompaktnega slovenskega ozemlja. Prvo Küzmičevo delo je bil »Slovenski mali katekizmus«; sledile so mu »Abecedske knjige« ter pozneje več knjig pesmi, molitev itd. Krona njegovega življenjskega dela je pa bil l. 1771. v Halle v Nemčiji tiskani prekmurski prevod »Svetega pisma nove zaveze«. Ta prevod Svetega pisma je doživel pozneje še tri izdaje, in sicer l. 1817. v Pozunu, l. 1848. v Köszegi in l. 1883. na Dunaju ter je še dandanes v rabi med prekmurskim ljudstvom. Umrl je Stefan Küzmič dne 29. oktobra 1779. in je pokopan v Šurdu, kjer ima lep nagrobni spomenik z napisom v latinskih verzih, katerega si je bil sam sestavil. Začetek lepega in zanimivega napisa se glasi:

Quis jacet hic? quaerit fors an de morte viator,
Hic Stephani Kusmics membra sepulta jacent.
Vandala quem genuit mater, nutrivit in oris
Exiguum Ludavae fluminis atque Sztрукótz.

Dne 29. junija 1923., ob dvestoletnici rojstva, mu je odkrilo slovensko Prekmurje — ne glede na versko pripadnost — na rojstni hiši v Strukovcih mramornato spominsko ploščo in se tako vsaj deloma oddolžilo njegovemu spominu.

Küzmiču so sledili drugi znameniti evangeličanski pisatelji in prosvetni delavci: Stefan Sijarto (1765—1833), Mihael Bakoš (umrl l. 1803.), Mihael Barla (1778—1824), Jurij Cipot (1794—1834) in največji slovenski prekmurski pisatelj in pesnik Ivan Kardoš. Kardoš se je rodil dne 13. februarja 1801 v Noršincih kot sin siromašnih kmečkih staršev. Bil je pastor v Sepetniku in potem v Hodošu. Kot pisatelj je bil zelo plodovit in je spisal okrog 12 izvirnih del in približno istotoliko prevodov. Med izvirnimi deli so bila izdana sledeča: »Dr. Luther Mártona mali katekizmus«, »Kratki nauk krščanstva«, »Mala biblijska historia«, »Krščanske cerkvene pesmi«, »Pobožne molitve«, »Novi abecedar«, »Navod na flisanja govorenja za učitelje«, »Navod na vogrski jezik, I., II.«, »Navod vu slovenske ABC-ske i začete knjige za učitelje« in »Evangeličanske vere ino cerkvi občinski prigodi«. Poleg tega je nabral in zapisal mnogo prekmurskih narodnih pesmi, priložnic, pripovedk itd. Prevedel je dela madžarskih pisateljev Göncyja, Gaspárja, Nagyja, Maszáka, Vörösmartyja (»Szózat«), Aranyja (»Tol-

dy in Toldija večer«) itd. Njegovi pesniški prevodi se odlikujejo po tem, da popolnoma dosegajo ali celo prekašajo originale. Umrl je dne 12. avgusta l. 1875. v Hodošu, kjer je tudi pokopan in dne 31. oktobra l. 1917. mu je bila na rojstni hiši v Noršincih vzdana marmornata spominska plošča.

Poleg omenjenih so si pridobili za literaturo in evangeličansko slovensko prosveto med prekmurskimi Slovenci tudi še Aleksander Terplan (1816—1858), Pavel Luthar (1839—1919), Franc Novak, Nikolaj pl. Gomboč (1726—1807), Adam Farkaš, profesor in ravnatelj evangeličanskega liceja v Sopronju (1728—1786), Stefan Gergar, Ivan Šavel, učitelj (1829—1914) in mnogi drugi posvetni in cerkveni možje. Pa tudi še sedaj imajo prekmurski evangeličani med svojimi dušnimi pastirji več zelo delavnih in široko izobraženih mož, med katerimi zavzema brez dvoma prvo mesto Franjo Šočtar, župnik v Legradu, katerega upošteva kot znanstvenika tudi inozemstvo, posebno Nemčija, kjer je že večkrat predaval. Njegova lanska predavanja je poslušala vsa Nemčija in ostala Evropa celo potom radja.

Zanimivo je to, da so prekmurski evangeličani skoro vsi Slovenci; Madžarov je komaj kakih 200. Vsi ostali prekmurski Madžari so katoličani. Novo življenje v svobodni državi, bo potom slovenskih osnovnih, srednjih in visokih šol brez dvoma naglo in visoko dvignilo kulturni razvoj prekmurskih evangeličanov in dalo splošni slovenski kulturi še mnogo narodnih, prosvetnih in kulturnih delavcev. Danes je Prekmurje za nas še mrtev kapital, toda velik in dragocen, katerega dvigniti v prekmursko in splošno slovensko korist je dolžnost nas vseh; in prvi vrsti sta pa dolžni to storiti naši kulturni središči, Ljubljana in Maribor. Posvetili pa bo treba našim ljudem okraj Mure več narodnega, prosvetnega in kulturnega ter — manj strankarskega dela, kajti golo lovljenje volilnih kroglje nam Prekmurje bolj odtujače kakor pa približuje.

Sport.

OTVORITEV NOGOMETNE SEZONE V LJUBLJANI.

LNP četvrti v nedeljo 19. t. m. pomladansko nogometno sezono v Ljubljani z izločilnimi tekmami za podvezni prehodni pokal. Na igrišču ASK Primorja nastopita dvojici Primorje - Panonija in Slavija - Slavan, na igrišču ASK Ilirije pa Svoboda - Reka in Jadran - Krakovo. Ilirija poseže v letošnje pokalne te-

kme šele prihodnjo nedeljo v II. kolu ter dobi za nasprotnika zmagovalca iz tekme Jadran - Krakovo. Vojaška reprezentanca ljubljanske garnizije se pogaja te dni z zagrebško vojaško reprezentanco za revanšno tekmo, najbrže se bo odigrala ta tekma že v soboto, 18. t. m. ob 15. uri na prostoru SK Ilirije.

DRUGA ZIMSKA OLIMPIADA.

Letošnje olimpijske zimske igre je zadel hud udarec, ker je v torek temperatura nenadoma zelo poskočila in je nastalo južno vreme, kakoršnega ne pomnijo Švicarji v tem letnem času. Smuške proge in drsališča so se slabšala od ure do ure, tako da se je mogel absolvirati samo tek na 1500 m in pa smučki trajnostni tek, pri čemur pa so bili oni tekači, ki so pozneje startali, seveda na slabšem. Tek na 10.000 m, od katerega se je absorbiralo že nekaj tekov, pa se je moral odgoditi in vže izvršeni teki so se anulirali; podali pa so nepričakovano presenečenje, ki zna imeti še prav neprijetne posledice. Amerikanec Jaflee je namreč porazil Evensena. Ker je pa ta zmaga vsled anuliranja te tekme postala neveljavna, je Amerika vložila protest in zažugala za slučaj, da se vže absolvirani teki anulirajo, da odstopi od celotne konkurence. Vendar se pa izvršilni odbor ni oziral na te grožnje in je protest odklonil.

V ostalem pa je razpoloženje tekmovalcev in gostov zelo slabo; prvi se namreč ne morejo sportno udeleževati in imajo velike, nepredvidene stroške, ker morajo v brezdelju čakati ugodnejšega vremena; drugi pa tudi ne pridejo na svoj račun, ker St. Moritz v dežju in vodi ni ravno vabljev, glavna atrakcija pa, namreč zimskesportne tekme, so pa v pravem pomenu besede splavale po vodi. Računati moremo tedaj s tem, da se del programa sploh ne bo izvršil, v svrhu izvršitve ostalih tekem pa bo treba olimpiado podaljšati najmanj za dva ali tri dni.

To in ono.

SENZACIJE V PROCESU ZOPER KRANTZA

Proces zoper Krantza je nenadoma prekinjen. Krantzov zagovornik dr. Frey je po izredno ostri kontroverzi s predsednikom senata zastopstvo odložil. Predsednik je določil za ex-offo zagovornika dr. Arturja Schulza.

Po silno razburljivo zadnji obravnavi je obšel Krantz na živcih. Puls mu utripa po 120-krat na minuto. Trese ga huda mrzlica. Prepeljali so ga v bolnico. Z ozirom na njegovo zdravstveno stanje se obravnava jutri najbrže ne bo mogla nadaljevati. Vsled tega pa se mora pričeti po določbah nemškega

kazenskopravnega reda čez pol leta, oziroma čez eno leto znova pred drugim sodiščem.

Ni izključeno, da je odložil dr. Frey zastopstvo nalašč zato, da se bo vršila obravnava pozneje pred drugim, mogoče Krantzovo bolj naklonjenim senatom, ker je sumil, da bo dosedanji senat mladeniča obsodil. V začetku zadnje obravnave je prišlo predvsem do kontroverz med zagovornikom, državnim pravdnikom in sodiščem. Državni pravdnik je predlagal, da se izvede dokaz zato, da je bil Krantz večer po predzadnji obravnavi s svojimi stariši v neki kavarni, kjer se je občinstvo zanj živo interesiralo. S tem je hotel državni pravdnik dokazati, da ni bilo prav, da je bil Krantz iz preiskovalnega zapora izpuščen.

Nato so bile zaslišane zadnje razbremenilne priče, Krantzovi sošolci, ki so poznali tudi Güntherja Schellerja. Izpovedali so, da se Günther ponovno izrazil, da bo izvršil samomor. Eden od njih je izpovedal, da mu je Günther, ki se je česal običajno tako kot ženska z bubikopkom povedal, kako se je vtiho-tapil nekoč, zavil v kopalni plašč v kopalnišči v ženski oddelek.

Nato so bili zaslišani izvedenci. Njihova mnenja so bila za obtožena deloma ugodna, deloma neugodna.

Ko je izvajal eden od izvedencev, da so mu povedali Krantzovi sojetniki, da je bil Krantz v zapru izredno plah in skromen ter je imel najšibkejšo voljo od vseh, ga je prekinil državni pravdnik: »Kako pa more sojetnik soditi, kdo ima močnejšo voljo? Zato je zakrnil zagovornik državnega pravdnika z vprašanjem: »Ali priča ve, da je državni pravdnik član kazenske izvršilne komisije in ali se priči njegovo vprašanje ni zdelo čudno?« Radi tega vprašanja je prišlo med zagovornikom in predsednikom senata do ostre kontroverze. Očitala sta drug drugemu nedostojen ten. To je bil zagovorniku povod, da je zastopstvo odložil. Ko je določil nato predsednik senata ex-offo zagovornika ter kol predpisuje za tak slučaj kazensko pravni red, obravnavo za tri dni preložil, se je dvignil izvedenec dr. Hirschfeld z besedami: »V svojem in v imenu ostalih zdravnikov izvedencev izjavljam, da je zdravstveno stanje obtožena tako, da ne bo mogel dati novemu zagovorniku tekom tega časa potrebnih informacij niti slediti v soboto nadaljevanju obravnave.« Predsednik je odgovoril: »V tem slučaju bi morali obravnavo sistirati, kol predpisuje kazenskopravni red, plačilo stroškov pa naložiti odvetniku dr. Freyu. O tem bo sodišče v soboto sklepalo.

Iz vseh okoliščin, se da sklepati, da je dvomljivo, če pride sploh še kdaj do procesa zoper Krantza.

Josip Pasztor.

IZGUBA GOSPODA RAVNATELJA.

Gospod ravnatelj je segel v žep po svojo listnico, pa g aje našel praznega. Prebrskal je vse žepne svojega površnika, dasi je vedel, da se skoro nikdar ne zmoti in da nosi svojo polno listnico v desnem žepu.

Izenaden je strmol pred se, potem je z nenadno kretnjo pritisnil na gumb v avtomobilu. Sofer je zavrl in avtomobil je čez par sekund ostal. Ravnatelj je nervozno zaklical soferju:

- »Hidro nazaj v centralno banko!
Par minut pozneje je avtomobil zapeljal pred krasno, v marmor odeto palačo. Sofer je skočil in odprl vrata. Ravnatelj je izstopil in z naglimi koraki premeril stopnice bančne palače.
- Vratar ga je začudeno pogledal, se odkril in pozdravil z globokim poklonom.
- »Udani sluga, ekscelenc!
Ravnatelj je površno odkimal, hitel k liftu in par trenutkov pozneje vstopil v lepo, z ameriški mehrom obloženo čakalnico, kjer mu je sluga pritekkel nasprot.
- »Ste ekscelenca kaj pozabili?«
»Ta je jezno odgovoril in pckazal na vrata: »Ne, je baron se notri?«
Toda sluga je že odprl vrata.
- »Kakor ukazuje, ekscelenca... Površnik odložite, kaj ne?«
Ravnatelj ni več odgovoril. Hitel je h generalnemu ravnatelju, ki je skočil s svojega stola.
- »Servus, ekscelenca! S čem vam lahko postrežem? Izvolite sest.
Ravnatelj je z gotovim nemirom pogledal baronec in pričel s trdim nasmehom:

- »Hvala. Neprijetna stvar me je pripeljala nazaj. Ko sem bil malo prej tu, sem pustil svoj površnik v predsobi. V njem je bila moja listnica. V avtomobilu sem jo iskal, da bi pripravil svojo posebnico, ki sem jo hotel oddati finančnemu ministru — pa opazim, da je listnica izginila... Drugod nisem bil, torej... Oprčite... Saj je tudi meni zelo nerodno.«
- »In je bilo mnogo... je bila večja svota v njej?«
»Sedemindeset milijonov.«
Baronc obraz se je podaljšal. Pritisnil je na gumb svojega namiznega zvonca.
- »Dragi prijatelj! To je nezaslišano! Toda poizkusil bom vse. Sluga v predsobi je popolnoma zanesljiv.«
Z živahnim obrazom se je obrnil k ravnatelju.
- »Saj veš da imamo zelo spretnega privatnega detektiva? Če si denar izgubil tu, ga brezpogojno najdemo.«
Skozi mogočna, zrezljana vrata je vstopil tajnik in pozdravil ravnatelja. Baron mu je zakričal:
- »Pripeljite takoj Bulcsika!
Tajnik je izginil in baron se je obrnil k ravnatelju: »Boš videl. Bulcsik bo napravil red. Ti kar mirno opravi svoje posle. Do večera boš imel zopet v rokah svojih sedemindeset milijonov.«
Ravnatelj se je smehljaj baronu.
- »Saj nisi hud, da te nadlegujem.«
»Toda prosim! Sedemindeset milijonov ni malenkost. elo me ježi, da se je zgodilo tu.«
Ravnatelj je rahlo sklonil glavo:
»Neskončno mi je žal.«
Baron je odprl vrata fine, vložene oma-

- rice, vzel iz nje šatuljo za cigarete in jo ponudil ravnatelju pred nos.
- »Posluži se... Veš te so pripravljene le za izredne prilike.«
Prižgal asta. Baron je mežikal proti vratom in dejal prijazono:
- »Tudi o dclarskem posojilu se bova še pogovorila.«
Ravnatelj ga je pogledal:
»Lahko bi bili popustljivješi, ekscelenca. Jaz sam ne mislim pri stvari nič zaslužiti, pač pa moja banka...«
Tedaj je vstopil v tajnikovem spremstvu majhen mčiček. Baron mu je zaklical:
»No, Bulcsik, zdaj pokažite, kaj znate!«
»Povedal mu je celo zadevo in potem mu jo je razložil še ravnatelj. Detektiv je obljubil vse mogoče in pričel z delom. Baron se je toplo poslovil od ravnatelja.
- »Takoj te telefonično obvestim, dragi prijatelj!«
Ravnatelj je odšel v finančno ministristvo, potecem je obiskal še dve banki. Ker je imel posla cel dan, je proti večeru telefoniciral svojemu tajniku, če ga je baron klical in izvedel, da se je baron dvakrat opravičeval, toda o izgubljenem denarju ni niti sledu.
- Ko je drugo jutro preletel časopise, je opazil, da že pišejo o izgubljeni listnici. In ko je prišel v banko, ga je vratar ginjen pozdravil.
- »Strašno, ekscelenca! Sedemindeset milijonov!«
»Golevo, golevo, Guabacci! — To sočutje je ravnatelju dobro delo.
Tajnik ga je sprejel z mrzličnim licem.
»Sedemindeset milijonov, ekscelenca! To je vendar grozno!«
Ravnatelj je prikimal:

- »Zares, dragi prijatelj. Se zmeram ne morem razumeti, kako se je to zgodilo.«
Ravnatelj in prekuristi so stikali glave. Vsak je čutil po svoje, sočutje ali prepadečnost sia pa sevala z vsakega obraza.
- Uradnikom je pala dobra misel v glavo. Da bi mu kupili lepo, redko cvetlico. V par minutah je bil denar zbran in kmalu se je oglasila pri ravnatelju deputacija, ki mu je izročila cvetlico. Ginjen je stisnil roke deklicam.
- »Zares ginljiva pazljivost... Tako se izguba lažje prenaša...«
Proti poldnevu se je oglašil prijazen glas na telefonu. To je bila mala zlatolasa plesalka obuboževana ki ga že dve leti eni hoteli uslišati in se je le igrala z njegovim srem. Kakor srebrn zvonček je donel njen glasek:
- »Dovolite, ekscelenca, da vam tudi jaz izrečem sožalje. Povejte mi: Kako dolgo potrebujete, da zaslužiš sedemindeset milijonov.«
Ravnatelj se je smejal:
»Kakor pride. Veših v dveh minutah, včasih pa traja par dni.«
»Glejte, to je moja usoda, da se zanimam zmiram za tiste, ki izgube svoj denar, bodisi pri dirkah, pri ženah, pri kartah ali kjerkoli. Mnogo denarja zaslužiti je vsakdanje, meščansko in diši po znoju. Denar zgubiti pa je razburljivo, interesantno, romantično. Rada bi videla vašo usodo. Velja? Danes popoldne pred gledališčem!«
Ravnatelj je čutil v prsih toploto, ko je šepetal v telefon:
»In smem poljubiti konice vaših prstkov?«
»Mogoče,« je zazvenel prijeten glasek.

(Dalje prih.)

VINOCET
tovarna vinskega kisa, d. z. o. z., Ljubljana
nudi
najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.
Zahtevajte ponudbo. Telefon št. 2389.
Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.
Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadst.

Carinsko posredniški in špedicijski bureau
» GROM «
LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41
Naslov brsojavkam: »GROM«. Telefon 2454.
Podružnice: Maribor, Jesenice, Rakek.
Obavlja vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulantnimi pogoji.
Zastopniki družbe spalinah voz S. O. E. za ekspresno pošiljke.

Širite „Narodni Dnevnik“!

MALI OGLASI
Za vsako besedo se plača 50 par. Za debelo tiskane pa Din 1.—.

Proda se
lepa starinska oprema iz 16. stoletja. Ogled na velesejnu.

Dober zaslužek
dobi vsakdo (moški in ženske), ki je pošten in hoče delati. Priložiti 2 dinarja. »Brezalkoholna produkcija«, Ljubljana, Poljanski nasip 10 desno.

Premog - čebin
Wolfova 1/II. - Telef. 2056.

TISKARNA MERKUR LJUBLJANA GREGORČIČEVA 23
TRG. IND. D. D. Se priporoča za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih tiskovin. * Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, tabele, vabila, lopake, poselnice itd. * LASTNA KNJIGOVENICA. * TELEFON ŠT. 2532